

Pomocne zasady

Pracujcie w atmosferze przygody,
pozwólcie na pewną swobodę
i wesołość – tym karmi się
kreatywność!

Pozwól uczniom
popelniać błędy,
bo one wiele nas uczą.

Eksperymentujcie
i wyciągajcie wnioski –
nawet, jeśli coś pójdzie nie tak.

Zachęcaj do
zadawania pytań.

Zadając twórcze
zadanie nie zakładaj
z góry, jak ono ma
być wykonane i nie
krytykuj, jeśli dzieci
pójdą inną drogą.

Nie odrzucaj żadnych
pomysłów „z zasady”, lecz
zachęcaj do samodzielnego
szukania argumentów
„za” i „przeciw”
i oceniania ryzyka.

Nie rozliczaj dzieci
z wykonania zadań
ograniczając się do
oceny „dobrze” lub „źle”.
Sklaniaj do autorefleksji,
oceny koleżeńskiej,
feedbacku.

Rozdaj uczniom naklejki do paszportu na samym początku projektu. Każdy powinien mieć swój pakiet. Pamiętaj: naklejki nie są nagrodą – to forma zabawy oraz element fabuły projektu. Nawet uczeń nieobecny powinien mieć możliwość wklejenia naklejki do swojego paszportu.

Zachęcamy do korzystania również z dodatkowych zabaw i zadań, które dla Was przygotowaliśmy. Są przeznaczone do zrealizowania poza projektem, lecz nawiązują do tegorocznych książek. Będą się one pojawiały na stronie www.czytaniemamoc.pl w trakcie trwania projektu.

Wreszcie – namawiamy do dzielenia się własnymi pomysłami, inspiracjami i realizacjami. W tym celu zapraszamy na facebookową grupę dla kreatywnych nauczycieli *Czytanie ma Moc* (program dla szkół i przedszkoli).

Nasz program został objęty patronatem Budzącej się Szkoły – a to nas zobowiązuje.

To co, zaczynamy?

Oznaczenia stosowane w scenariuszach

Fragment książki do czytania

Zadanie twórcze słowne

Zadanie twórcze manualne

Zadanie twórcze ruchowe

Twórcza rozmowa

KREAKTYWATOR, czyli twórcza karta pracy (PDF)

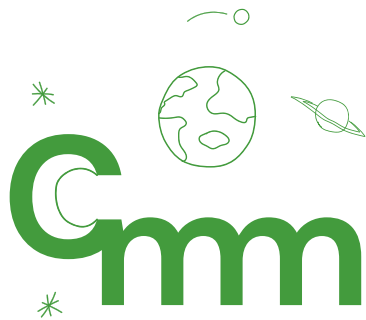
Wyzwanie dramowe

Pokaż prezentację

Praca z paszportem

KOSMOS TALENTÓW KLASA III

WARSZTAT 8

Inspiracja:

Książka Artura B. Chmielewskiego i Eweliny Zambrzyckiej-Kościelnickiej *Kosmiczne wyzwania. Jak budować statki kosmiczne, dogonić kometę i rozwiązywać galaktyczne problemy* (wydawnictwo Znak Emotikon)

W jakim celu?

- › Rozbudzenie w uczniach pasji czytelniczej.
- › Rozwijania kreatywności uczniów.
- › Wspieranie aktywności i twórczych działań uczniów.
- › Wzmacnianie motywacji w osiągnięciu życiowych celów.
- › Rozwijania talentów.
- › Podniesienie poczucia własnej wartości.

Zdobywane umiejętności. Uczeń:

- › doskonali budowanie relacji społecznych poprzez pracę w parach i w grupie,
- › rozwija umiejętności wypowiedzenia się na forum klasy,
- › rozwija swoje kompetencje kreatywne i artystyczne,
- › prezentuje i omawia efekty swoich działań edukacyjnych, plastycznych, twórczych,
- › potrafi wykonać samodzielnie zadanie według prostej instrukcji.

W jaki sposób?

- › Burza mózgów
- › Działania twórcze
- › Dyskusja
- › Autorefleksja
- › Praca indywidualna, w parach i w grupach

Przygotuj:

- › KREaktywator – do pobrania w osobnej zakładce:
  - *Mail do pana Artura* – wydrukuj po 1 sztuce dla każdego ucznia
- › Puzzle do wycięcia – do pobrania w osobnej zakładce. Instrukcję, jak prawidłowo przygotować puzzle znajdziesz na stronach 7-8.
- › Fragmenty książki *Kosmiczne wyzwania* – str. 63–65, 70, 127–128, 169–172
- › Prezentacja – do pobrania w osobnej zakładce
- › Komputer, rzutnik i ekran do wyświetlenia prezentacji
- › Termometr (wzór) – przerysuj na duży arkusz szarego papieru (tak, by miał wysokość co najmniej 80 cm)
- › Materiały dla każdej kilkuosobowej grupy:
  - 20 słomek do picia
  - 1 rolka plasteliny w dowolnym kolorze
  - taśma klejąca
  - 1 nożyczki
  - 1 zwykła kartka papieru A4 w dowolnym kolorze
  - Zwykłe koperty (po 1 dla każdego ucznia)
  - Moneta 5 zł
  - Arkusz szarego papieru, plik małych karteczek samoprzylepnych
- › Jeśli korzystacie: Paszport odkrywcy, naklejki i dyplomy

MISJA 8.

Odkrywamy swoje moce

3 jednostki lekcyjne

1. Przywitanie

Przywitań uczniów i poinformuj ich, że dziś czekają Was ostatnie zajęcia z projektu. Do tej pory mieliście okazję poznać swoje mocne strony i odkryć niezbadane umiejętności. Uczyliście się również, jak ważne jest niepoddawanie się i pozytywne myślenie. Dziś powrócicie do książki A.B. Chmielewskiego i E. Zambrzyckiej-Kościelnickiej *Kosmiczne wyzwania*. Autor książki pokaże Wam, jak ważna jest współpraca w zespole i jakie nieoczekiwane umiejętności mogą się przydać podczas budowania kosmicznych urządzeń.

2. Nie musisz znać się na wszystkim

Na początek przybliż uczniom pewną historię, jaka miała miejsce w NASA:

NASA wpadła na pomysł skonstruowania teleskopu do poszukiwania odległych planet. Inżynierowie doszli do wniosku, że taki teleskop musiałby mieć wielkość

stadionu piłkarskiego. Aby mógł zrobić dobre zdjęcia, to na orbicie musiałyby się połączyć 23 takie teleskopy. Należało więc wpaść na pomysł, jak i z czego je zbudować, by można było je wynieść na orbitę. Padła propozycja, aby taki teleskop był nadmuchiwany, bo wtedy można go złożyć i zajmie mało miejsca. Pomysł dobry, ale trzeba było go najpierw sprawdzić...

Przeczytaj uczniom fragment ze str. 127–128.

Porozmawiaj z uczniami:

- Zapytaj ich, co sądzą o pomysle zapytania specjalisty od techniki origami o pomoc w budowie teleskopu.
- Jak, ich zdaniem, wiedza tego profesora mogłaby się przydać w tym projekcie?

3. Warto inspirować się innymi

Wyobraźcie sobie wspólnie, że pan Artur Chmielewski, projektując swój teleskop, może spotkać się jeszcze z trzema osobami z poniższej listy. Instytut funduje mu bilety na jeszcze trzy spotkania.

Poproś uczniów, żeby przedyskutowali, najlepiej w małych w grupach: spotkanie z kim może przynieść najciekawsze wnioski? Kogo wybraliby na miejscu pana Artura i jakie pytania zadaliby tej osobie?

Jeśli chcecie, możecie zaimprovizować scenki i odegrać takie spotkania.

W zadaniu tym kluczowe jest to, żeby nie zakładać prawidłowej odpowiedzi. Dzieci mogą bardzo Cię zaskoczyć. Być może dla Ciebie ich wybór będzie zupełnie nieoczywisty, ale mają prawo myśleć inaczej niż Ty! Najważniejsze, by wiedzieli, dlaczego właśnie tę osobę chcieliby poprosić o pomoc.

Lista konsultantów projektów NASA:

- Helen Parr – Elastyna z *Iniemamocnych*
- Luisa Madrigal z *Nasze Magiczne Encanto*
- Zygzak McQueen z filmu *Auta*
- Księżniczka Elsa z *Krainy Lodu*
- Scooby-Doo z filmów o tym bohaterze
- Asterix z filmów i komiksów o Asterixie i Obelixie
- Hagrid z *Harrego Pottera*
- Pan Kleks z *Akademii pana Kleksa*
- Wiedźma Jagna z *Kajka i Kokosza*
- Buzz Astral z *Toy Story*
- WALL·E z filmu *WALL·E*
- Shrek z filmów o tym bohaterze
- Mistrz Yoda z *Gwiezdnych Wojen*
- Arielka z *Małej syrenki*
- Pikachu z *Pokemonów*

Listę tę znajdziecie również na slajdzie nr 2.

Na koniec tej zabawy porozmawiaj z uczniami o ich zainteresowaniach i pasjach. Poproś, by każdy zastanowił się, w czym sam mógłby wesprzeć pana Artura.

Jeśli chcesz, rozdaj uczniom KREaktywator *Mail do pana Artura*, który ułatwi każdemu przeprowadzenie autorefleksji. Ma on formę maila do pana Artura. Poproś, by każdy wykonał zadanie samodzielnie. Na koniec chętni mogą podzielić się z resztą klasy swoimi przemyśleniami. Podkreśl, że to bardzo ważne, żeby być dumnym ze swoich pasji oraz zainteresowań. Wiedza i umiejętności dzięki nim zdobyte, mogą się w życiu bardzo przydać! Kto wie, komu i do czego!

4. Budujemy wieżę

Zaproś uczniów do kolejnego wyzwania prosto z NASA!

Podziel uczniów na kilkusobowe grupy. Ich zadaniem będzie zbudowanie wieży z makaronu. Podobne zadanie zaproponował Artur Chmielewski w swojej książce (możecie porównać na str. 70). My jednak proponujemy nieco uproszczoną wersję.

Przeczytaj uczniom instrukcję. Możesz też skorzystać ze slajdu w prezentacji.

Rozdaj każdej grupie 20 słomek, 1 rolkę plasteliny, taśmę klejącą, 1 kartkę papieru, nożyczki. Wyznacz też każdej drużynie miejsce do pracy – najlepiej na podłodze (chybotanie stołu utrudni budowę stabilnej wieży). Wyświetl dzieciom slajd nr 3 z instrukcją do tego zadania (lub przeczytaj z tabelki po prawej) i sprawdź, czy zrozumieli, co mają zrobić. Daj drużynom 10 minut na wykonanie zadania.

Zanim dzieci przystąpią do pracy, podkreśl, że to zadanie wymaga współpracy.

Po wykonaniu zadania sprawdźcie, czy wieże utrzymają na swoim szczycie monetę 5-złotową. Zmierzcie także wysokość poszczególnych wież – zaproś uczniów do wymyślenia kreatywnych pomysłów, jak to zrobić. Następnie podsumujcie zadanie:

WIEŻA ZE SŁOMEK – INSTRUKCJA

Materiały:

20 słomek, 1 rolka plasteliny, taśma klejąca, 1 kartka papieru, nożyczki

Wyzwanie:

Z dostępnych materiałów zbudujcie wieżę, która nie tylko będzie potrafiła stabilnie ustać (nie opierając się o ścianę), ale także na której będzie można położyć monetę 5-złotową (co nie spowoduje jej zawalenia się). Postarajcie się, by Wasza wieża była jak najwyższa!

Kryteria sukcesu:

- Wieża samodzielnie stoi choć przez 5 sekund
- Wieża utrzymuje na szczycie monetę 5-złotową
- Wieża ma więcej niż 30 cm wysokości

Czas: 10 minut

Na co zwrócić uwagę:

WSPÓŁPRACA W DRUŻYNIE!

Zasady dodatkowe:

Nie trzeba użyć wszystkich materiałów!
Co nie jest zabronione, jest dozwolone!

- *Co w zadaniu było dla Ciebie najłatwiejsze, a co najtrudniejsze?*
- *Co mogliście zrobić inaczej, aby łatwiej było wykonać zadanie (podział zadań w grupie)*
- *Czy wysłuchaliście pomysłów każdej z osób w grupie na to, jak wykonać zadanie?*
- *Z czego moglibyście jeszcze zbudować taką wieżę?*

Uwaga! Jeśli zadanie wyda Wam się proste lub będziecie je chcieli powtórzyć, wypróbujcie wersję pana Artura. Jest ona o tyle trudniejsza, że pan Artur proponuje zrobić wieżę wyłącznie z dwóch materiałów: suchego makaronu spaghetti i taśmy klejącej! Trudne? Ale czemu by nie spróbować!

5. Uczymy się przez całe życie

Przeczytaj uczniom fragment książki ze str. 63–65. Porozmawiaj z uczniami na temat ich współpracy w parach i grupach.

- *W jaki sposób wolicie pracować? W parach, w grupach czy samodzielnie? Dlaczego właśnie w taki sposób?*
- *Jak myślicie, dlaczego nie wszyscy jesteśmy w tej kwestii tego samego zdania? Od czego to zależy?*
- *Kiedy Wam się najlepiej pracuje w parze lub grupie? Co pomaga w takiej pracy?*
- *Jakie zalety ma praca stale w tej samej parze? A co dobrego niesie ze sobą częste zmienianie partnera?*

Niby osobno, a jednak razem

Podziel uczniów na 4-osobowe grupy (jeśli nie ma takiej możliwości, stwórz zespoły 5-osobowe, w których 2 osoby będą działać razem tak, jakby były jedną osobą). Każda taka grupa siada przy jednym stoliku, tak aby mieć trochę przestrzeni do pracy, a zarazem żeby widzieć swoich kompanów z zespołu.

- *Każdemu uczniowi rozdaj kopertę z puzzlami. Koperty te musisz przygotować wcześniej. Oto instrukcja dla Ciebie (nie pokazuj jej uczniom!):*
- *Wydrukuj puzzle (znajdziesz je w zakładce puzzle). Rozetnij obrazki A, B, C i D, a następnie każdy z nich przetnij według zaznaczonych linii.*
- *Rozcięte kawałki ułóż w stosikach, by się nie pomieszały.*
- *Następnie zapakuj puzzle w ten sposób:*
  - *Do pierwszej koperty włóż 5 (dowolnych) puzzli ze stosu A oraz jeden puzzle ze stosu B i jeden ze stosu C.*
  - *Do drugiej koperty włóż 5 (dowolnych) puzzli ze stosu B, jeden puzzle ze stosu C oraz jeden ze stosu D.*

- Do trzeciej koperty włóż 5 (dowolnych) puzzli ze stosu C, jeden puzzle ze stosu D oraz jeden ze stosu A.
  - Do czwartej koperty włóż 5 (dowolnych) puzzli ze stosu D, jeden puzzle ze stosu A oraz jeden ze stosu B.
- Wymieszaj puzzle w każdej kopercie.
  - W ten sposób przygotuj koperty dla wszystkich zespołów, tak aby w każdym zespole znalazła się koperta 1, koperta 2, koperta 3 oraz koperta 4.
  - Kiedy już każdy uczeń będzie miał przed sobą kopertę, zapowiedz, że zadaniem każdego będzie ułożenie puzzli, które znajdują w środku.
  - Podkreśl, że wszystkie grupy wykonują to samo zadanie **jednocześnie**. Podczas wykonywania zadania nie wolno **ze sobą rozmawiać, czyli nie wolno używać głosu**. Nie oznacza to jednak, że nie można sobie wzajemnie pomagać i współpracować...

Podczas wykonywania zadania obserwuj grupy. Jeśli zauważysz, że uczniowie cały czas starają się ułożyć całość tylko ze swoich puzzli, to podkreśl jeszcze raz, że są drużyną. Uczniowie powinni zauważyć, że inne osoby z ich grupy mają elementy nie swojej układanki i powinni się nimi wymienić. Istotą zadania jest współpraca (mimo niemożliwości rozmawiania ze sobą i podziału zadania na osobne koperty). Na koniec porozmawiaj z uczniami o tym zadaniu.

- *Kto pierwszy w Waszej drużynie zauważył, że coś jest nie tak?*
- *Co nakierowało Was na to, że coś jest nie tak?*
- *Czy łatwo było Wam przekazać bez mówienia drużynie, że trzeba się wymienić elementami?*
- *Czy łatwo wykonuje się wspólne zadanie, gdy nie można ze sobą rozmawiać?*

Podsumuj zadanie. Możesz powiedzieć uczniom, że czasem nie potrafimy sobie z czymś poradzić bez pomocy. I to jest zupełnie w porządku, by o nią poprosić. Takie zachowanie może okazać się lepsze, niż próby pokonania za wszelką cenę przeszkód samodzielnie. Na pewno lepiej też o pomoc poprosić, niż oczekiwać, że inni sami się zorientują, iż zmagamy się z zadaniem, którego nie da się pokonać w pojedynkę.

6. Jak się uczyć?

Na koniec zajęć przeczytaj uczniom złote zasady dobrej nauki (znajdziecie je w książce na str. 169–172 lub w zakładce „Fragmenty książki”). Zapytaj uczniów, która zasada podoba im się najbardziej, a która przekonuje ich najmniej. **Poproś o uzasadnienie.**

7. Ewaluacja programu. Termometr uczuć.

Narysuj na szarym papierze lub na tablicy olbrzymi termometr. Umieść rysunek w takim miejscu, by wszyscy uczniowie mieli do niego dostęp.

Rozdaj dzieciom jednakowe małe karteczki samoprzylepne.

Poproś, by każde z nich podeszło i przykleiło swoją karteczkę na termometrze – pamiętając, że im wyżej, tym „cieplej”. W ten sposób mogą ocenić, jak bardzo podobał im się tegoroczny program Czytanie ma Moc. Ważne, by każdy dokonał tego sam, nie oglądając się na innych – tylko wtedy opinia będzie rzetelna.

Na koniec podsumujcie wynik. Zapytaj:

- Czy biorąc pod uwagę opinię większości osób z klasy, nasze odczucia względem programu są raczej „ciepłe”, „gorące”, „chłodne”, czy też może „zimne” lub „lodowate”?
- Czy wszyscy się z tym zgadzają? Czy klasa jest w tej sprawie raczej zgodna, czy podzielona?
- Jak sądzicie, skąd taka opinia (opinie)? Co miało na nią wpływ? Co sprawia, że właśnie tak oceniacie „temperaturę” tego programu?

Podsumujcie: Podkreśl, jak dużo uczniowie się nauczyli i ile umiejętności mieli okazję sprawdzić. Dodaj, że teraz 4 klasa stoi przed nimi otworem. Z takimi pomysłami i z tyloma umiejętnościami oraz wiedzą, jaką zdobyli przez pierwsze trzy lata nauki, jesteś przekonana/y, że poradzą sobie wyśmienicie. Rozdaj uczniom dyplomy, zachęć ich do przeczytania omawianych książek w całości i podziękuj uczniom za wspólną zabawę.

Zapraszamy do zapisywania się na kolejną edycję programu *Czytanie ma Moc* w roku szkolnym 2022/23!

Autorka scenariusza:

Monika Karkusińska – pedagog edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej oraz pedagogiki specjalnej, trener Odysei Umysłu, na co dzień uczący w szkole podstawowej nr 199 w Łodzi, w klasach 1–3 według metody „Plan daltoński drogą do sukcesu”. Od lat poszukująca i sprawdzająca alternatywne sposoby nauczania najbardziej dopasowane do potrzeb i możliwości jej uczniów.

Konsultacja merytoryczna:

Katarzyna Cieciura – mgr edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, nauczyciel z 25-letnim stażem na stanowisku nauczyciela i dyrektora szkoły, wykładowca Krakowskiej Akademii im. Frycza Modrze-wskiego na Wydziale Psychologii, Pedagogiki i Nauk Humanistycznych, koordynator Małopolskiego Klubu Budzących się Szkół, autorka scenariuszy zajęć do cyklu podręczników Nowej Ery oraz publikacji i poradników edukacyjnych.

Maja Dobkowska – pedagog kreatywności, trenerka kompetencji miękkich, autorka programów edukacyjnych dla dzieci oraz programów rozwojowych dla dorosłych, a także gier i narzędzi szkoleniowych. Od lat pracuje na styku edukacji i kultury tworząc materiały i prowadząc warsztaty dla dzieci i młodzieży. Trenerka Odysei Umysłu.